

DA ROCKEN KOM TIL SAUDA

Av Per Ole Hagen

Denne fremstillingen vil inneholde faktafeil, erindringsforskyvninger, lett tilslørte fremstillinger - og være skrevet slik jeg selv husker 60-tallet i Sauda. Mange år har gått, og jeg har valgt å se historien gjennom bandene jeg var med i, Trade Mark Inc, Weal og Memories, mens jeg vet for lite om historien til de andre bandene, Snakes, Happy Ovation, Pacific, Dew, Psycho, Leeches, til å skrive noe om dem. Deres historie skrives bedre av de som var med i disse bandene enn av meg, og herved er stafettspinnen levert videre. I tillegg til det historiske forløpet, består artikkelen av en samtale mellom Reidar Brendeland, Bjørn Eidsvåg og undertegnede, hvor vi ser tilbake på slutten av 60-tallet sammen.

I historisk perspektiv, regner vi at rocken startet med Bill Hayley og låten Rock Around The Clock i 1954. Til Norge kom rocken 20. september 1956 da filmen med samme navn (som var en spin-off på Bill Hayley's suksess) hadde premiere på Sentrum Kino i Oslo med medfølgende "opptøyer". Da noen ungdommer i pur glede og testosteronrus slo seg løs etter premieren på filmen, og politiet attpåtil hadde mobilisert med hester, fikk avisene sine bilder og overskrifter, og rockens tidsalder fikk sin start.

Til Sauda kom nok rocken noe senere, selv om det kom mange plater med sjøfolk og andre som reiste utenlands. Selv flyttet vi til Sauda rundt påske 1961. Årene på barneskolen husker jeg som lite begivenhetsrike, bortsett fra at jeg lærte å spille piano. Da jeg sluttet å spille piano, var vi kommet til 1966, og det er også et viktig år i rockens utvikling.

En av de tingene jeg klart husker, det må ha vært ca. 1965, var danse-

skolen på Klubben der vi lærte ”nyttige” danser som engelsk vals, fox-trot, cha-cha-cha og rumba. Jeg var vel rundt 12-13 år, og det sterkeste minnet er fra avslutningen hvor vi fikk holde på for oss selv i garderoben, mens foreldrene satt oppe og drakk kaffe. Noen hadde tatt med en platespiller, og vi hørte på Satisfaction og Get Off Of My Cloud med The Rolling Stones. Villskapen i denne musikken var en eksplosiv og helt ny miks. Helt annerledes og mye tøffere enn musikken vi lærte å danse engelsk vals til. Danseskolen representerte på mange måter den gamle borgerlige kulturen i Sauda, mens vi som var i gryende pubertet på den tida, hadde oppdaget rocken og opprøret i den musikken.

Reidar - Vi var den første generasjonen som gjorde som vi ville. Og musikken var middelet vi brukte for å markere det.

Per Ole - Jeg mener det er en forskyving, som gjør at du har rett. Egentlig skulle generasjonen før oss være de første, men det er en illusjon at "alle" ungdommer plutselig ble rockere i 1956-57. Men på 60-tallet, med The Beatles og etter hvert The Rolling Stones, ble popmusikken mer allment akseptert og brukt av ungdommene. I hvert fall for oss tre betød musikken veldig mye, og jeg husker første gang jeg hørte "Black Is Black" med Los Bravos på Bowlingen, ble jeg helt satt ut. Og det må ha vært i 1966-67.

Reidar - Ja, Bowlingen var interessant. Jukeboksen inneholdt en blanding av den gamle musikken, som Rickie Nelson, Paul Anka og andre rockere, pluss The Beatles og den nye musikken. Og sånn var det jo også med de som spilte i Sauda. Du hadde Svein Arvids og Ewald som tilhørte den forrige generasjonen, og så kom vi andre til etter midten av 60-tallet. Vi var den første generasjonen uten frakk etter konfirmasjonen.

Per Ole - Det verste var at Nils Matland og jeg fikk tak i hver vår frakk etter fedrene våre, som vi gikk med. Men vi kneppet dem ikke igjen, og vi gikk heller ikke med slips. Men det var jo også et statement at vi gikk med så langt hår vi fikk lov til, og frakk.

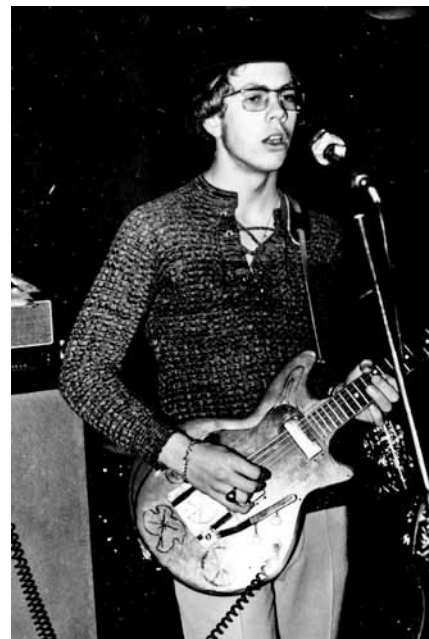
Vi var nå i 1966, og Sauda hadde et fritidstilbud etter skoletid, Bowlingen. Den lå over gata nedenfor Kløver, og i tillegg til selve bowlingbanen var det en jukebok som var rimelig bra oppdatert. Samme høst fikk Sauda

besøk av Ti i skuddet og Vidar Lønn Arnesen. Det var flotte greier, og jeg husker jeg snek meg med, selv om aldersgrensa var 14 år. Nå husker jeg ikke lengre hva vi stemte på, men det var sikkert ikke det hippeste som kom ut. Vidar Lønn Arnesen var jo aldri den som lanserte nye og grensesprengende artister, men det var en stor begivenhet å få være med på sendingen.

Jeg sluttet med pianotimer tidlig samme høst, og begynte straks å spille på gitaren til faren min, en relativt dårlig kassegitare. Med Guttorm Frølichs gitarskole hadde jeg som mål å lære minst én akkord hver dag. Vi hadde en båndspiller hjemme, og jeg tok opp det lille som var av popmusikk fra NRK, blant annet Ti i skuddet. Deretter satte jeg meg ned med gitaren og forsøkte å lære meg akkordene på de låtene jeg likte ved å spille dem gang etter gang etter opptaket. Sånn lærte jeg meg bl.a. åpningen på No Milk Today av Herman's Hermits, selv om jeg ikke var noen fan av selve bandet. (Lite visste jeg da at

det ikke var gitaristen i bandet, men daværende studiomusiker, senere gitarist i Led Zeppelin, Jimmy Page, som spilte denne stemmen.)

Til jul 1966 følte jeg at jeg kunne nok akkorder, og jeg intensiverte innsatsen for å lære flere sanger. Pr. i dag er det vanskelig å huske alle sangene fra denne tida, men noen som var langt fremme i første del av 1967 var Happy Together med The Turtles, den nesten to år gamle My Girl av The Temptations, med det enkle og fantastiske gitariffet. Dessuten var jeg innom diverse Beatleslåter, samt de mest kjente Stoneslåtene, som Satisfaction og Paint It Black. Lysten til å begynne å spille sammen med noen hadde begynt å våkne.

*Forfatteren som ung gitarist.
Foto utlånt av forfatteren.*

Bjørn - Jeg tenker på de som holdt på for oss, Reidar Dyre, Magne Wiersen, Ewald, og også far til Bengt Erik Nilsson som spilte i Psycho sammen med Reidar.

Reidar - Det var gamle Nilsson som fikk det til å gå opp et lys for meg i hvordan akkordene hang sammen.

Bjørn - For meg var det Reidar Dyre, for han bodde jo ved siden av oss. Jeg fikk ny gitar og gikk til ham for å få stemt den. Og så lærte han meg noen akkorder. De var jo dansemusikerne på Folkets Hus før dere andre kom. I min verden het det jo at denne musikken ville føre deg rett til helvete.

Reidar - Og de fikk jo på sett og vis rett for min del, sånn som jeg levde. På slutten av 80-tallet fikk jeg klar melding av legen om at hvis du fortsetter sånn som du gjør, vil du leve toppen et halvt år til.

Bjørn - Det var jo en sterk melding å få.

Reidar - Det verste var at det kostet meg ingen ting å slutte med rus når jeg først måtte.

Bortsett fra NRK, som på den tida ikke syntes popmusikk var noe særlig, og overlot til programledere som Vidar Lønn Arnesen og Erik Heyerdahl å presentere musikken én time pr. uke, måtte vi gå til piratstasjoner som Radio Luxemburg og Radio Caroline for å få høre hva som var nytt på platefronten. Mottakelsen av disse stasjonene i Sauda var i beste fall ujevn, og de fadet inn og ut, men vi fikk da med oss de mest populære låtene fra England. Det er en trend som var tydelig blant mine jevnaldrende på midten av 60-tallet: engelsk pop og rock sto oss nærmest, og det var bare mot slutten av tiåret at den amerikanske rocken ble noe bedre kjent med band som Chicago og Blood Sweat & Tears.

Reidar - Per Ole, du mener at påvirkningen av musikken og kulturen kom noe senere enn man skulle tro, mens andre mener at Sauda lå i forkant?

Bjørn - Dette er vel en av Kjartan Fløgstad's kjepphester, at Sauda lå foran resten av landet på grunn av den tette kontakten med England via båtene og fabrikken?

Per Ole - Det jeg mener, er vel at når vi snakker om Beatlesgenerasjonen og rocken, har vi lett for å tro at det gjaldt alle som vokste opp da.

Men det gjorde det jo slett ikke. Vi var jo alle tre veldig opptatt av musikk og var nok litt før ute, og da er det lett å tro at alle andre er sånn også. Jeg opplever ofte at jeg er en av veldig få av de jeg kjenner i min aldersgruppe som har et aktivt uteliv, jeg går regelmessig ut og hører på musikk, til og med veldig bråkete musikk, og jeg liker det, mens mine jevnaldrende sitter hjemme og ser på TV, eller spiller golf!

Et av de viktigste kjennetegnene ved pop og rock, og noe som skiller denne musikken fra all musikk som kom før, er at den appellerer så sterkt til følelsene. Jazzen kan ha den samme effekten, men pop og rock var produsert for et hvitt middelklassepublikum, og tok med seg det beste fra jazz og blues. I dag er den enkleste måten å bestemme alderen på folk på å finne ut hva som var yndlingsmusikken deres da de var unge. Ofte er det én eller to låter som sitter spesielt godt fast, og de er ofte knyttet til en tidlig forelskelse eller annen emosjonell opplevelse. Selv har jeg A Whiter Shade Of Pale av Procol Harum som en av mine slike låter.

Per Ole - Bjørn og jeg har veldig forskjellig bakgrunn, men på et vis veldig lik,

Bjørn - for vi ble sett hele veien.

Per Ole - Ja. Fra mitt ståsted, var Sauda et møkkasted å vokse opp i. I bygda var det på en måte to hovedretninger å forholde seg til. På den ene siden den politiske dimensjonen, hvor fagforeningen definerte hva som var rett og galt, og hvor det å vokse opp på feil side av klassegrens var ganske slitsomt. Så hadde du den religiøse dimensjonen, med flere forskjellige sekter og bevegelser, og hvor Indremisjonen sto sterkt. Og jeg regner med at det var mange som kontrollerte hva du drev med, Bjørn?

Bjørn - Ja, konstant.

Per Ole - Ja, for meg var det enkelt da jeg skulle begynne å studere etter artium. Det vanlige var å dra til Stavanger, Haugesund, Bergen for å studere, eller gå på skole. Derfor dro jeg til Oslo. Der var det ingen som kjente meg, og det var min lykkefølelse - at hvis noen viste hvem jeg var, var det fordi jeg hadde gjort noe, dumt, eller bra, ikke ut fra hvor jeg hørte til i et ferdig definert skjema.

Reidar - Jeg begynte tidlig å gjøre ganske utagerende ting.

Bjørn - Du var jo egentlig rockeren av oss tre, Reidar.

Per Ole - Jeg var jo en wannabe rocker, men hadde ikke sjanse til å leve det ut.

Bjørn - Jeg var ikke en gang wannabe, jeg ante ikke hva det var.

Det er vanskelig å tidfeste nøyaktig når vi startet det første bandet, men jeg husker noen få øvinger i tilfluktsrommet tidlig i 1967. Kort tid etter flyttet vi ned i kjellerstua på Hybelhuset. Forsterkerne var Radionette-radioer som sto der, og om det ikke akkurat hørtes bra ut, fikk vi i hvert fall lyd. Det største problemet for den første utgaven av bandet, var at trommeslageren, Jarle Esperås, hadde Keith Moon fra The Who som ideal. Jarle var teknisk god, men han var ikke spesielt flink til å dempe seg. Etter en stund sluttet han, og Finn Eide kom inn på trommer. Vi kalte bandet Trade Mark Inc.

I denne perioden øvde vi, og hadde drømmer om å bli berømte, men i ettertid er det lett å se at det var en lang vei dit. Vi øvde på kjente låter, og fikk etter hvert spesielt én låt som en slags signaturlåt: Good Times. Bandet The Animals var oppløst, Eric Burdon hadde flyttet til USA og til San Francisco, og hadde startet på nytt som Eric Burdon And The Animals. Good Times og baksida, San Franciscan Nights var første singel fra denne gruppa, og vi hadde snart begge to på repertoaret.

Våren 1967 var det konfirmasjon, og alle gavepengene gikk til innkjøp av elektrisk gitar, en halvakustisk Høfner. Helst ville jeg ha en plankegitar, men Høfneren var god. Jeg burde nok ha beholdt den, men den ble senere byttet inn i en plankegitar som var mye dårligere. Men med ny gitar og også skikkelig elektrisk bass for Tom Pedersen, ble det etter hvert mer stil over spillinga. Etter hvert fikk vi også lov til å øve på Musikkhallen.

Per Ole - Musikk læreren vår, Bjelland, hadde en idé om at operetter var det store, samtidig som han latterliggjorde popmusikken i timene. Det eneste resultatet av dett, var at jeg for min del aldri har klart å få et positivt forhold til operetter, og jeg har brukt et langt liv på å lete etter, og også finne, de virkelige kvalitetene i popmusikken. Klasseforstanderen vår, Knutsen, spilte Johnny Cash for oss i timen en gang. Det måtte jeg jo

høre mer på, selv om jeg egentlig ikke likte Cash, fordi det var jo country & western, og det likte vi jo ikke! Kanskje var det fordi jeg likte Knutsen?

Reidar - Det var jo interessant, for det verste du kunne høre på på den tida, var jo Johnny Cash, Jim Reeves og Buck Owens, fordi det hang for mye igjen i den gamle 50-tallstilen.

Bjørn - Jeg kjøpte country i smug. Bobby Bare og Johnny Cash, og det turte jeg ikke vise frem for andre, før det hadde gått noen år.

En låt som vi øvde inn, var Ebb Tide, best kjent fra The Pussycats. De hadde sin storhetstid i 1965-67. The Pussycats var nok det første ekte rockebandet i Norge. Vi hadde fra før The Vanguard og The Beatnicks, men The Pussycats hadde denne ekstra dimensjonen hvor jentene hylte når de spilte. På 60-tallet var det en viktig faktor for et popband.

I Sauda var det ingen band som The Pussycats, men ét band hadde et visst potensiale, Psycho. De var klart de beste til å spille, og de var også verstingene når det gjaldt utagerende oppførsel. Bandet besto av Reidar Brendeland på gitar, Geir Høiland på bass, Torleif Ulset, som senere ble erstattet av Bengt Erik Nilsson, på orgel og Raymond Seljestad på trommer. Mot slutten av tiåret kom Sibben (Sigbjørn Davidsen) med i stedet for Geir Høiland, og de skiftet navn til Meet. Ingen av oss andre var i stand til å spille Jimi Hendrix-låter som dem, og når Reidar dro i gang Foxy Lady og Hey Joe, var det nesten som om Jimi var der.

"Vi hadde sett oss lei på at band fra Haugesund kom og spilte på Folkets Hus, og at alle damene sto foran scenen når de spilte. Der og da bestemte vi oss for at vi skulle starte band, og om ett år skulle vi stå på scenen i Folkets hus, mens damene skulle stå foran scenen og se på oss", sier Geir Høiland om hvordan Psycho oppsto.

Reidar - Vi begynte jo å spille tidlig, og festa, noen ganger ei uke i strekk. Det var jo livsfarlig i den alderen, men det visste jeg ikke da. Jeg husker en flere dagers fest på slutten av tida da vi spilte med Psycho. Første dagen av festen bestemte vi at vi skulle starte et nytt band. Sibben fra Odda var med på festen, og Geir Høiland, som var den voksne av oss, var ikke med på festen, så han ble heller ikke med i bandet. Vi bestemte

Psycho i Oladalen. Geir Høiland framme til venstre, Reidar Brendeland framme til høyre. Bak til venstre Torleiv Ulset, bak til høyre Raymond Seljestad.
Foto utlånt av Geir Høiland.

at bandet skulle hete Me, men neste dag la vi til en "e" til, så det ble Mee. Dagen etter la vi til en "t", og det ble navnet på bandet, Meet, med Sibben på bass, og uten Geir. Og det var jo også slutten på Psycho.

Per Ole - Når var dette?

Reidar - Det er litt uklart, som mye annet den tida. Vi drev og festet mer enn klokt var, og det er ikke alt som er helt klart. Men det var nok rundt 1969-70. Jeg var jo ikke spesielt aktiv på skolen, og det hendte jeg gikk midt i timen. Da dro jeg ofte til Oladalen og satt der og spilte gitar. Jeg forsto ingen ting av hva dere drev med, Bjørn. Være venner med Gud og Jesus og de, vi drev med helt andre ting. Vi hadde god kontakt med folkene som jobbet på båtene, og drev med en viss handelsvirksomhet, kan du si, med røyk og drikkevarer.

Bjørn - Vi visste jo hva som foregikk, og vi syntes egentlig det var jo ganske spennende, selv om det var veldig langt fra vår verden. Vi hadde klar beskjed hjemmefra om å holde oss unna!

Reidar - En gang fikk vi en pose med buskvekster fra en av disse båtfolkene. Vi spurte hva det var, og fikk vite at det var marihuana. Da dro vi rett på AUF-hytta på Nip. Der fyrte vi opp, og det var fryktelig morsomt. Derfra dro vi rett på dans på Folkets Hus. Vi røykte jo inne der, på Kafé Kløver, og jeg husker hun som sto i luka på Folkets Hus sniffet og sa "Nei, nå har de sluppet ei glo på lakken igjen!" Det var jo ingen som visste hva den lukta var for noe!

Bjørn - Det hadde jo vært en bra låttittel, "Glo på lakken"!

Per Ole - Jeg har ingen minner, eller noen formening om hasj og marihuana i oppveksten i Sauda. Jeg var et år yngre enn de jeg spilte med, men jeg fikk kjøpt øl fra jeg var sytten og et halvt, de fleste regnet vel med at jeg var like gammel som klassekameratene. Senere fikk vi noen som var eldre til å bestille øl i kasser fra agenturet på kaia.

Reidar - Vi hadde et eget system for ølbestillingene. Mange bestilte. Dermed var det alltid en kasse tilgjengelig på kaia, det var bare å ringe til rett mann og få ham til å hente ut kassen sin. Og så satt vi borte ved Klekkeriet, eller nede ved Øgreid, ofte midt på vinteren, og delte en kasse øl.

Per Ole - Vi hadde Musikkhallen som øvingslokale, og der var det et lite rom midt i trapa hvor vi hadde stasjet vårt. Der hadde jeg blant annet spillebuksa som mora mi aldri fikk se, den stripete grønne med sleng, som var så trang at jeg aldri turde puste helt ut når jeg hadde den på. Og der hadde vi ølkassen, og også rompunsjen som vi blandet med cola. Rommet var tett og varmt, og etter det har jeg aldri likt rom og cola.

Reidar - Hvis ikke det hadde vært for musikken og gleden ved musikken, tror jeg ikke jeg hadde klart meg. Jeg har ofte tenkt på det i voksen alder, hvilken glede det er å kunne holde på med dette, gleden ved å skrive en sang.

I tillegg til Psycho og vårt band, som het Trade Mark Inc. på denne tida, var det også et band til, Snakes, med Terje Sørland i spissen. Senere

skiftet de navn til Happy Ovation. I tillegg eksisterte bandet Leeches, bestående av Bjørn Eidsvåg, Oskar Waage Pettersen og Karl Gustav Johansen. I 1968 ble det arrangert en talentkonkurranse på Folkets Hus, og alle disse nevnte bandene deltok, pluss Hurricane fra Birkeland.

Talentkonkurransen i 1968 var en middels stor begivenhet i Sauda på den tiden. For oss som deltok var den en veldig stor opplevelse. Jeg husker godt at vi øvde mye før vi skulle være med, og hvert band skulle stille med to låter. Det var en jury på fem personer som satt oppe på galleriet, og så vidt jeg husker, var det godt med folk i salen. Resultatet ble at Psycho vant, helt fortjent. Happy Ovation kom på en like fortjent andreplass, og Weal kom på tredje. Leeches kom på fjerde, og Hurricane kom på femte.

Per Ole - Jeg husker da vi var med, og vi kom på tredje plass, både på grunn av og på tross av min innsats. Vi fikk full score på "Ebb Tide", hvor jeg spilte gitar, og så fikk vi tilsvarende dårlig score på "When A Man Loves A Woman", hvor jeg sang!

Bjørn - og du Reidar spilte "Hey Joe", og dere vant.

Reidar - Ja.

Per Ole - Men da måtte det ha vært Snakes, eller hva de nå het den gangen, som kom på andre plass. Men dere var også med da, Bjørn?

Bjørn - Ja, vi kom på nest siste plass.

Per Ole - Men da slo vi jo dere, og det var da enda bra!

Bjørn - Det eneste bandet vi slo, var dette bandet fra Birkeland med Hillestad-brødrene.

Per Ole - Det må ha vært en stund etter dette at vi startet Memories, hvor Nils Matland, Odd Bjarne Kjellevold og Morgan Skoglund kom fra Pacific, og hvor Yngve Aabø og Alf Ottar Hillestad gikk over fra vårt band. Alf Ottar var jo en veldig god og kontant poptrommis. Nils var helt annerledes, spilte løserer og brukte cymbalen mye. Jeg har fortatt en hørselsskade på venstre øre etter cymbalen til Nils.

Reidar - Jeg har også en cymbalskade.

Bjørn - Men du har ikke tinnitus

Reidar - Jo da, hørselen min er ganske dårlig

Bjørn - Jeg husker til jul i fjor, da kom jeg til hytta etter 40 jobber - ganske sliten. Da våknet jeg første morgen med en sånn trailerbrumming i hodet. Jeg tenkte at dette kan bli ille, men det gikk heldigvis over.

Reidar - Jeg har måttet gå til det skrittet å få meg et høreapparat, hvor jeg kan justere opp de frekvensene hvor jeg har skader.

Per Ole - Takket være popmusikken har du fått helt nye bransjer som lever av musikernes skader!

Reidar - Samtidig burde pop- og rockmusikerne ha hatt langt mer hørselskader enn det de har, og jeg tror det handler om at du har lyd som du liker, og at det virker annerledes enn lyd du ikke liker. Jeg kan se på folk når jeg står på scenen om folk liker lyden, eller ikke.

Psycho var allerede et bra band, og de hadde spillejobber på Folkets Hus. På den tida, var det som regel Svein Arvids og før det Ewalds Trio som spilte til dans der. Med Psycho kom det nye toner inn. De hadde et helt annet repertoar, og mens de andre gruppene spilte ren dansemusikk, som kanskje ikke var så "hip", spilte Psycho musikk som ikke var spesielt dansevennlig, men som var veldig moderne. Det var lite swing og vals, derimot mye rock - Stones, Jimi Hendrix, og hvis man skulle danse, var det de nye dansemåtene som gjaldt. Vi kan faktisk se et tydelig skille her mellom den gamle og den nye tida, representert ved disse gruppene rundt 1967-68.

Per Ole - Vi er den første generasjonen hvor musikk er en viktig identitetsskaper, vi definerer oss ofte ut fra hvilken musikk vi liker. Jeg vet for meg selv at jeg ofte har hatt musikksmak som selve syretesten på folk jeg treffer, for om det er verdt å bruke krefter på dem.

Bjørn - Det tror jeg du har helt rett i. Se på Sauda, hvor de som var eldre enn oss, var mer altetedende når det gjaldt musikk, mens vi brukte musikken som et klesplagg som vi brukte når vi ønsket å få kred. Beatles og Stones var jo det klassiske tilfellet.

Reidar - Jeg begynte med The Beatles, og jeg husker jeg var på bilverkstedet sammen med far min og hørte "Please, Please Me". Der og da bestemte jeg meg for at jeg skulle bli popstjerne. Og det skulle skje før jeg ble 14-15 år. Det tok jo litt lengre tid...

Per Ole - Jeg husker på ferietur da jeg 12-13 år, på besøk hos noen som hadde litt eldre barn enn oss. Da hørte jeg The Rolling Stones for første gang, med "Little Red Rooster". Det var en skjellsettende opplevelse.

Reidar - The Stones passet veldig godt for oss. Jeg har følt meg som en taper hele livet, og har aldri egentlig funnet meg skikkelig til rette, og da passet artister som Stones og Dylan veldig bra for meg.

I USA, England, og Europa forøvrig representerte også 1967-68 et viktig tidsskille i musikken og ungdomskulturen. 1967 regnes som det året hippiebevegelsen startet i San Fransisco, og om ikke alle i resten av den vestlige verden danset langhårete og nakne i gatene, var det mange som så dette som et befriende opprør mot trange konvensjoner som bestemte hvordan vi skulle være kledd, oppføre oss, og hvilket forhold vi hadde til autoritetene. Selv om hippiebevegelsen på svært mange måter var et individualisert opprør - "free your mind" - falt det sammen med et mer kollektivt politisk opprør mot krigen i Vietnam. Året etter kom studentopprøret i Paris, og i Norge ble SUF(m-l) startet året etter, som et resultat av en splittelse innen SFs ungdomsbevegelse.

Per Ole - Bortsett fra musikken, har jeg vanskelig for å huske så mange hyggelige episoder fra oppveksten i Sauda.

Bjørn - Det synes jeg ikke var noe rart, du var jo stigmatisert fra starten. Jeg ble intervjuet av Åmå fra Aftenposten, og han er fra Odda. Han mente at arbeidsklassen på disse stedene snarere hindret utvikling enn fremmet den, altså var de konserverende. Jeg fikk noe å tenke på der. Men det kunne jeg ikke si noe om i intervjuet, jeg tilhørte jo en annen stand.

Reidar - Vi har jo alle tre noe felles, i og med at vi alle tilhørte kapitalismen. Jeg overhørte folk som snakket om han sønn til Brendeland med bilverkstedet, som har mer penger enn han behøver.

Per Ole - Det er en klar likhet, men samtidig tilhørte jeg den klare og tydelige klassesdelingen på fabrikkene, mens handelsstanden på en måte ikke var en del av konflikten

Reidar - Men det ble veldig fort dratt fram - "det kan du si, som har egen bedrift". Dagsorden ble satt av fagforeningen.

Per Ole - Jeg var åtte år da vi kom, og jeg opplevde at klassesdelingen var forutbestemt. Da jeg og søster begynte å gå på Folkets Hus, og da jeg begynte å spille, følte jeg at mange ble forvirret, fordi vi oppførte oss ikke som forventet. Det betød at vi nok forrykket noe av den balansen som var der.

Reidar - Det er jo spesielt å ha vokst opp i Sauda, Odda, Sunndal, Årdal. Jeg har ofte tenkt at hvis jeg hadde vært Per Ole, hadde det vært et helvete å vokse opp.

Per Ole - Du ville i hvert fall ha slitt med den utagerende livsstilen din den gangen!

I Norge kom hippiebevegelsen også senere enn i USA. Og den viste seg først og fremst i Oslo hvor hasjrøykinga i Slottsparken ble det synlige beviset, noe som også tok oppmerksomheten bort fra de andre sidene ved bevegelsen. Samtidig kom visebølgen med Young Norwegians hvor Lillebjørn Nilsen spilte, Lars Klevstrand, Geirr Lystrup og Hege Tunaal. Det skjedde også ting i de kirkelige sammenhengene, hvor vi fikk det første Ten Sing-koret i Bergen i 1968. I Sauda var dette Bjørn Eidsvågs mulighet til å få spille, og han startet Star Sing.

Per Ole - Jeg husker at vi var ganske misunnelig på Bjørn og Star Sing som fikk midler til utstyr. Vi måtte kjøpe vårt på krita hos Stokke i Stavanger.

Reidar - Vi kjøpte også der, og jeg husker hun som sto på bowlingen i Sauda, Gudrun Løyning, hjalp oss med kontantbeløpet. Det var veldig flott gjort.

Bjørn - Jeg begynte i Leeches da jeg var en 14-15 år, og vi ble slått ned i støvlene på den talentkonkurransen. Det var egentlig Oskar Waage Pettersen og meg som dreiv bandet og skrev låtene. Så hadde vi også med Karl Gustav Johansen, som ikke hadde så mye peiling på musikk, men han var bestekompien min, så han måtte jo være med. Da Leeches ble oppløst, tok jeg Oskar med i Star Sing. Her var det kjempemuligheter for å skrive låter. Vi så jo på oss som Lennon/ McCartney. Og så skrev vi noen kristne tekster - "I love You" kunne jo selvsagt også tolkes oppover.

Reidar - Møtte du motstand i ditt miljø?

Bjørn - Ja, alt var jo feil for de gamle og tradisjonelle i miljøet. Jeg ble bedt høyt for i Bedehuset på grunn av det lange håret. Det var også en fyr som ringte meg veldig sent en kveld. Han ville presentere en profeti for meg hvor han hadde sett meg og han som ble min svigerfar, Rolf Idsøe, brenne i helvete, fordi han hadde støttet meg. Når han hadde sagt det, la han på. Ganske sterk melding å få for en 16-17-åring.

Reidar - Så du fikk støtte hos din kommende svigerfar?

Bjørn - Ja, veldig. Men når du har blitt truffet av musikken som jeg ble da jeg var en 12-13 år, er det ikke mulig å ta det fra deg.

Reidar - Og når noen forsøkte, resulterte det bare i at vi ble enda mer innstilt på å følge musikken vår.

Bjørn - Jeg er ingen stor musiker og har alltid vært veldig altetende, så det er nok riktig. Men bedehusmusikken har preget meg mer enn jeg har tenkt, og også likt. Men etter at jeg ble voksen og har fått avstand til det, husker jeg noen situasjoner med fantastisk musisering på sag, mandolin, og lignende. Og så sang de om Jesus, og det var veldig viktig for dem å få sagt hva de mente, så det ble et vanvittig trøkk. Det husker jeg ennå som veldig positive opplevelser, og det har nok preget meg mye.

Reidar - Jeg husker en gang vi gikk forbi Bedehuset på vei fra Folkets Hus til Torgheim eller Kroa, og hvor et møte var slutt. Da så jeg Bjørn sto på trappa, og jeg kunne se at han hadde lyst til å bli med oss.

Bjørn - Det var ikke noen tvil, av og til var jeg så misunnelig.

Reidar - I det kaoset vi holdt på med, lurte vi jo på "hva er det de holder på med der".

Per Ole - Det var som parallelle universer.

Reidar - Jeg hadde ikke noen referanser til bedehus og religion i det hele tatt. AUF var min menighet, der var jeg med fra jeg var liten. Mine foreldre var innflyttere og kom til Sauda etter krigen. Da var det ikke noe sted å bo, så de fikk tilbud om å bo i tyskerbrakkene i Saudasjøen. Der var det veldig mange unge familier som vokste opp, og det husker jeg som et veldig bra sted å vokse opp. Mor mi fikk tilbud om hundre kroner hvis hun fødte hjemme, så jeg er faktisk født i en tidligere fangeleir.

Memories. Framme fra venstre: Odd Bjarne Kjellevoid, Per Ole Hagen, Hans Arild Martinsen (nå Tangeraaas). Bak fra venstre: Morgan Skoglund og Nils Matland. Foto utlånt av Hans Arild Tangeraaas.

I USA falt hippietida også sammen med en viktig teknologisk utvikling - utbyggingen av FM-nettet for radio. De nye FM-stasjonene var mye mer lokale enn de eksisterende mellombølgestasjonene, og enda viktigere, de var ikke så hardt styrt på musikk og innhold. Enkelte stasjoner i de sentrale byene som San Francisco begynte å spille musikk som ingen hadde spilt på radio før. Og det var slett ikke utenkelig å spille en hel LP-side uten avbrudd. Dette passet godt for artister som The Doors, The Grateful Dead, Jefferson Airplane og flere av de andre artistene som allerede var godt i gang med å utvide de musikalske grensene både i form av lengre låter, og også i form av musikalske virkemidler. Mye av denne musikken kom også til Sauda som LP-er, og vi hørte også noe av det på Radio Luxemburg og Radio Caroline.

NRK var aldri en del av denne utviklingen, bortsett fra at vi også fikk FM i Norge etter hvert. Men visebølgen og også den nye jazzbølgen kan sees som et resultat av de forskjellige musikalske strømningene på slutten av 60-tallet. I Sauda følte vi oss nok som en del av en slags avantgardebevegelse da vi spilte lange låter uten noen spesielt tydelig danserytme.

Når vi skal se på utviklingen av rocken i Sauda på 60-tallet, er det noen institusjoner og personer som har vært viktige medspillere. Det meste av kunnskapen som jeg selv og mine venner fikk om musikken, kom via musikkaviser som Melody Maker (MM) og New Musical Express (NME). Et mer glanset blad, som Fabulous 208, hadde et rockeleksikon på 128 sider som "riv ut"-bilag gjennom noen numre. Jeg leste dette leksikonet fullstendig i filler, og fortsatt sitter mye av kunnskapen bak i hodet. Bladene og avisene kjøpte vi på Moen på Broen, og uten denne kiosken og Moens interesse for å skaffe disse bladene, hadde det vært små muligheter for å få vite om mange av de bandene og artistene vi var opptatt av. De norske utgivelsene, Pop Nytt og Popekspresen ble også solgt der, men hadde ikke samme status for oss som NME og MM.

Bjørn - Vi har jo alle tre vært med på å prege denne kulturen. Så derfor er det vel heller ikke å vente at alle andre skal følge like godt med. Men jeg har lyst til å gå tilbake til bandet og Star Sing. Det ble jo aldri så tøft som jeg hadde tenkt. Jeg skjønnte vel at jeg kom aldri til å bli The Beatles

eller Kinks. Da fant jeg Simon and Garfunkel. Visen, det var greier.

Per Ole - Men du var tekstmenneske, og selv om jeg også begynte med viser, har aldri tekstene betydd så mye for meg.

Reidar - Jeg hørte en av dine sanger i andakten i dag, Bjørn, og da tenkte jeg på deg. Jeg husker ikke hvilken låt det var, det var noe med "meg i deg", eller noe sånt.

Bjørn - Det høres definitivt ut som meg, ha-ha.

Reidar - Men det som jeg satt og tenkte på, var at du brukte vokalen på en sånn måte at det var kontrast og plass til det andre. Kan f.eks. noen forklare meg hva "do-a-diddy" betyr? Det er ikke noe annet enn da Prøyssen skrev "Piri mitt mitt parion". I den anglo-amerikanske musikkhistorien har de superflotte klisjeer innen dette.

Per Ole - Vi sliter jo med at det engelske uttrykket danner normen. Derfor har så mange hatt vanskelig med norske tekster.

Reidar - Når du skriver på norsk, begynner alle å spørre om "hva mener han med det"?

Reidar - Hadde dere noen referansepunkter til norsk musikk da dere holdt på i Sauda?

Per Ole - Jeg hadde 126, med "Graveyard Paradise", og så Taboo med "Vampire Tango". De spilte i Sauda, og var vel det bandet som så langt spilte aller høyest på Folkets Hus.

Reidar - Jeg husker at jeg hadde et bra forhold til Ivar Medaas. Jeg opplevde ham i Ølen eller Sandeid. Hvis noen spør meg om mine forbilder, er det Ivar Medaas, El Yukan og Rolling Stones!

Bjørn - En av de første platene jeg kjøpte - og det var så flaut som bare det, men jeg måtte ha den - var Ole Ivars med "Regnets rytme".

Reidar - Det var jo en megahit.

Reidar - Jeg hadde en fantastisk opplevelse på Visefestivalen i Hauge-sund, i 1972, da jeg hørte en amerikansk visesanger jeg aldri hadde hørt om før, Loudon Wainwright III. Han så helt feil ut, med feil dressjakke, feil hår, og det var nesten så folk peip. Men etter en låt, var jeg helt frelst.

Per Ole - Jeg var også der, og husker spesielt låten "Dead Skunk In

The Middle Of The Road, Stinking To High Heaven". Jan Eggum hadde sin norske debut på den festivalen.

Bjørn - Jan Eggum holdt på å spille inn sin debutplate samtidig med at vi holdt på med vår første plate, og jeg husker at jeg ble så motløs da jeg hørte Jans ting.

Reidar - Jeg har i alle år hatt en slags motsetningsfylt holdning til både mye av den norske, og også den anglo-amerikanske musikken.

Per Ole - Jeg oppfatter vel deg som mer anglo enn amerikansk, Reidar, mens du, Bjørn, vel er mindre typisk i en sånn retning.

En institusjon som var viktig for utviklingen av musikken, var Folkets Hus, representert ved Sigurd Sigurdsen. Han ga Psycho spillejobber, og også band som Impressive Mark fra Odda. Etter hvert som vi i Weal (som etter hvert hadde skiftet navn til Memories) og Snakes (som skiftet navn til Happy Ovation, Pacific og senere Dew) ble gode nok, fikk vi også spillejobber der. Og det til tross for at vi ikke akkurat spilte dansevennlig musikk. Dew var unntaket, de var riktig gode til å velge et repertoar som publikum likte, både å danse og å lytte til, mens Memories og også Psycho nok hadde et annet forhold til dette. Da vi nærmet oss 1970, var også Psycho mer orientert mot Odda, og det nye bandet de startet, Meet, ble oppfattet som et Oddaband. Vi var mest opptatt av hva vi likte å spille selv, og hvis noen ville forsøke å danse til musikken, var det helt opp til dem. I ettertid er det lett å se at det lå en viss ungdommelig arroganse i denne holdningen.

Reidar - En annen ting - da vi holdt på, var det 60 band i Stavanger, og veldig mange av dem gjorde det bra økonomisk. Vi fikk jo også betalte spillejobber. Men i dag er det mye færre spillesteder, og det er vanskelig for de fleste band å leve av det. Vestlandsfanden er nok et av ikke så veldig mange band, hvis du ser bort fra dansebandene, som kan leve av å spille.

Per Ole - Mange yngre musikere mener at det ikke er så farlig om plateselskapene taper på sviktende salg og piratvirksomhet, livespilling er fremtiden. Men dette er jo en illusjon, fordi det er ikke så lett å få betalte jobber.

Dew 1969. Fra venstre Terje Sørland, Yngve Aabø, Håkon Landa og Alf Ottar Hillestad. Foto utlånt av Alf Ottar Hillestad.

Dew her foran den tidstypiske folkevognbussen. Foto utlånt av Alf Ottar Hillestad.

Bjørn - Og en annen ting er at det er mange gratiskonsert, sponset, som bidrar til å ødelegge markedet. En av de gangene jeg spilte på Folkets Hus, var en ungdomsmønstring av band, arrangert av Dag Åsmund Larsen, og det snødde noe så forferdelig at strømmen gikk. Vi var det eneste akustiske bandet, så vi fikk spille hele kvelden.

Per Ole - Noen av de virkelig hyggelige minnene mine, er fra søndagene når jeg skulle ned på Folkets hus og hente utstyret mitt. Da var vaktmester Magnus Dahl der og vasket og ryddet, og jeg husker jeg hjalp ham, og satt og snakket med ham i lange tider. Jeg forstyrret sikkert arbeidet, men han var en veldig vennlig og hyggelig mann som faktisk har betydd mye for meg på det personlige planet.

Reidar - Og før ham var det Sigurd Sigurdsen.

Per Ole - Ja, han har faktisk også vært viktig for oss alle, fordi han ga oss jobber, alle de forskjellige bandene, uansett hvordan vi spilte, og vi fikk også betalt. Jeg husker vi fikk 400 kroner for kvelden, og 600 på de beste dagene i påsken, pluss 1. mai. Han var ikke så sterk i engelsk, og han uttalte navnene på bandene som de ble skrevet - Weal, Memories, Pacific, Psycho, Dew - de hørt ikke alltid slik ut når han sa det.

Reidar - Og før Psycho, het vi The Circle Of The Cryptic Admonishment, det var jo ikke spesielt lett å uttale!

Per Ole - Sigurdsen ga oss altså jobber, selv om vi ikke spilte dansemusikk, vi spilte vel snarere anti-dansemusikk. Om folk ville danse, eller ikke, var jo ikke vårt problem! Morgan sa en gang til en som kom og klagde på at det var så lite vals: "Hvis du ikke liker musikken, kan du jo bare gå!" Sigurdsen og Magnus Dahl skulle ha hatt hver sin bauta.

Reidar - Ja, vi hadde ikke noe forhold til dansemusikk, det var helt fremmed. Men vi hadde én vals på repertoaret.

Per Ole - Og vi hadde to!

Reidar - Hadde jeg ikke drevet med musikk, tror jeg jeg hadde blitt innbrudstyv, eller narkoman. Før jeg sluttet med all rus på slutten av 80-tallet, tenkte jeg på om jeg skulle fortsette å surre, eller om jeg skulle gjøre noe skikkelig. Det å slutte var egentlig veldig lett, og omtrent et år

etter opplevde jeg at det var kommet en egen kraft i livet mitt som hjalp meg. Da vi spilte i Psycho, hadde vi mye utveksling av jobber med Oddaband, og da vi startet Meet, flyttet vi til Odda. Der var det et hardt miljø, og etter noen år ville jeg ikke mer og flyttet til Husnes, og siden tilbake til Odda for å ta yrkesskolen, deretter til Haugesund. Meet fortsatte noen år i Odda, men når det ikke gikk å samle bandet fordi noen av dem gikk tre uker på rus, ble det ganske slitsomt. Jeg fikk også en politisk oppvåkning av EU-kampen og Nei til atomvåpen, og da begynte jeg å skrive norske tekster.

Bjørn - Jeg er kanskje den av oss som har brukt mest tid på å bale med tro og overto, for å kjenne friheten til å kunne velge et eget liv. Jeg har tatt det på alvor og studert mye, og funnet ut at det er forferdelig mye tull og tøys og overtro i kirka som ingen vil ta et oppgjør med fordi da mister man fort makt. Men det er en ting jeg ikke har mistet troen på, og det er denne kraften som vi snakket om, og jeg tror jo på at den kraften er i stor grad i musikk. Jeg mener at musikk kan forandre et liv. Musikken kan treffe så hardt at det forandrer deg. Jeg tror at den kraften som er i musikken var med da du bestemte deg for å ta en annen retning, Reidar.

Reidar - Hvordan stilte foreldrene dine seg til musikken din, Bjørn?

Bjørn - De var veldig positive, men det å skulle spille på Folkets Hus, syntes de ikke noe om. De gangene jeg var der, måtte jeg lyge. Jeg dro på hopp trening, og hadde spilleklærne i bagen. Så skiftet jeg på Fløgstad skole, hvor treningen var, og gikk på Folkets Hus.

Reidar - Vi fikk øve gratis på Oladalen i Saudasjøen, mot at vi spilte til dans på søndager. Vi øvde fra halv seks til halv ti hver dag. Etter hvert fikk vi utvekslingsjobber med Oddabandene, Impressive Mark, som hadde Bjarne Alstad som gitarist. Den første spillejobben vi hadde utenfor Sauda, var på formannshuset i Odda. I Sauda solgte de ikke øl. Så hvis vi skulle spille i Ølen, kjørte vi via Røldal, for der kunne vi kjøpe øl. Det samme var hvis vi hadde spilling i Skånevik, da gikk det også via Røldal. Og det hendte jo at vi ble borte både to og tre dager på sånne turer. Det var

jo mange kjekke jenter på disse plassene.

Per Ole - Ja, jeg husker noen fra Odda - sangen din, "Siste dans på Folkets Hus" er veldig godt tatt på kornet med Birkelunden og det hele.

Reidar - VI skal kanskje stoppe der?

Per Ole - Ja her er vi inne på noe som ikke har allmenn interesse.

Bjørn, Reidar og Per Ole anno 2010. Foto utlånt av forfatteren.

Bandene og hvem som spilte i dem

Psycho (først Circle Of The Cryptic Admonishment) (1967-69/70) – Reidar Brendeland (sang, gitar), Geir Høiland (bass), Raymon Seljestad (trommer), Bengt Erik Nilsson (orgel), overtok etter Torleif Ulset.

Trade Mark Inc. (1967-1968) – Hans Arild Martinsen (sang), Per Ole Hagen (gitar, sang), Yngve Aabø (gitar), Terje Pedersen (bass), Finn Eide (trommer) overtok etter Jarle Seljestad.

Weal (1968) – Per Ole Hagen, Yngve Aabø, Terje Pedersen, Hans Arild Martinsen, Alf Ottar Hillestad (trommer).

Hurricane (1967-68) – Alf Ottar Hillestad (trommer), Bjarne Hillestad (gitar), Sigvart Austrheim (bass), Runar Danielsen (gitar).

Snakes (1966-67) – Terje Sørland (sang, gitar), Hans Eirik Birkenes (trommer), Håkon Landa (bass), Skoglund (fornavn ukjent).

Happy Ovation/Pacific (1967/68-1969) – Terje Sørland, Morgan Skoglund (orgel), Nils Matland (trommer), Odd Bjarne Kjellevold (bass).

I 1969 skjedde det en splittelse i både Pacific og i Weal, og Dew og Memories ble startet med følgende medlemmer:

Dew (1969) – Terje Sørland (sang/gitar), Yngve Aabø (gitar/keyboard), Håkon Landa, Alf Ottar Hillestad.

Memories (1969) – Hans Arild Martinsen, Morgan Skoglund, Nils Matland, Per Ole Hagen, Odd Bjarne Kjellevold.

Denne historien kunne ikke ha vært skrevet uten stor hjelp fra flere av de som var med: Reidar Brendeland og Bjørn Eidsvåg, som stilte opp på det som skulle bli en veldig morsom samtale, Alf Ottar Hillestad som faktisk

husket hvem som var med i de forskjellige bandene, og - ikke minst - når de forskjellige bandene eksisterte. I tillegg Terje Sørland, Nils Matland, Paul Meldahl, Finn Eide, Yngve Aabø og Morgan Skoglund, som har vært tålmodige bidragsytere når jeg har ringt dem med spørsmål om det ene og det andre. Gjennom arbeidet med artikkelen har jeg fått frisket opp mye av min egen historie, og for dette takker jeg skriftstyret i Sogelaget som ba meg skrive denne historien.

Om forfatteren

Utdannet lektor med Musikkvitenskap som hovedfag. Jobbet som lærer på 70- og 80-tallet på musikkskole, ungdomsskole, videregående skole, og 10 år som timelærer i rockhistorie og -analyse på Institutt for Musikkvitenskap på Universitetet i Oslo. 5 år som konsulent og Informasjonsleder i Rikskonsertene, og 16 år som Musikksjef i NRK P1, siden 2009 ansvarlig for musikkrettighetsforvaltningen i NRK.

Musikkpraksis fra visegruppe, sanggruppe (Epos) og som kordirigent i perioden 1971-1980 (Rødt kor og Sosialistisk kor i Oslo). Produsert 3 LP-er, jobbet 3 år som frilans musikkprodusent i NRK 1980-1983. Skrevet to lærebøker i rock og pop for videregående og ungdomsskolen 1986-87, skrev Macboka i 1992. Dessuten freelanceskribent i Ny Tid og Musikk og Skole på 80-tallet, samt PC World, Mac World Norge og Publish! 1989-1997. Aktiv konsertfotograf de siste 6-7 årene, har hatt flere utstillinger på forskjellige festivaler og gallerier (www.artist-pictures.com)